

ceterum : » qui tamen servus anno jubilæi libertati restituendus est ex Levitico. Etiam terra Chanaan in possessionem æternam promissa Abrahæ et semini ejus in libro Genesis, annis jam 1700 alienæ subest potestati. Quid igitur? eadem loquendi formula non perpetuitatem, sed diuturnitatem Legis Mosaicæ significat, ad usque illud tempus, quo Domino Legis visum fuerit, novam sancire. Analogia est in quibusdam humanis legibus, quas Principes ut discernant ab aliis certo tempori adstrictis, vocare solent perpetuas; quin a se abdicent potestatem, illas etiam, ubi res postulat, immutandi.

Obj. III. Ipsemet, dum viveret, Christus Legi se accommodavit : Apostoli etiam post mortem Christi Synagogas frequentarunt : Deus speciali providentia Judæos in hunc diem conservat et tuetur; ergo necdum penitus rescissum est pactum Mosaicum, et quamvis careant Judei civitate, templo, rege et sacrificio, illud tamen pactum firmum ratumque manere potest, fere sicut tempore captivitatis Babylonicae.

RESP. Evidem Christus Legem exakte adimplevit, quia divinam et illo adhuc tempore vigentem, attamen partem Legis Mosaicæ moralem ad maiorem perfectionem sublimavit, parti figuranti substituit veritatem, et redi-
vivus ex mortuis Novam Legem suam præcepit Apostolis per universum orbem propagandam ac promulgandam omni creaturæ, idque sub intentata exclusione a regno celorum non renatis per baptismum Christi. Apostoli, ut cum honore sepeliretur Synagoga, et ne ritus quondam vere divinos statim omnes condemnarent ceu superstitiones; aliquanto tempore Legalia observarunt, dum Lex inter ruinas templi et urbis contumularetur; attamen Legis Mosaicæ necessitatem negabant in Concilio Hierosolymitano : prædicarunt in templo et in Synagogis Religionem a Christo institutam. ceu inde ab orbe condito promissam, a Prophetis prænuntiatam, et a Lege Mosaicæ, innumeris figuris adumbratam.

Quod Deus conservet ac tueatur Judæos : et justitia est, ut profugi et vagi super terram (sicut Cain ille fratricida) omnibus in memoriam revocent fusum a se sanguinem justi Abelis, iramque Dei deicidæ in habitu demonstrent : et providentia est, ut Christo et Evangelio testes sint omni exceptione majores, qui si penitus extinti fuissent, negarent fors infideles, ullos unquam fuisse ante Christum Prophetas, aut unquam viguisse apud Judæos expectationem Messiae : et bonitas est in reliquias istius gentis, quam suo quondam tempore ad Christi fidem conversam in ejusdem Religionis societate cum gentilibus coniunget, prout Apostolus et antiquiores Prophetæ annuntiarunt.

Igitur nulla prorsus comparatio est hujus tam diuturnæ, tam universalis, tam acerbæ calamitatis Judaicæ cum alia captivitate : hæc quippe omnis nonnisi septuaginta annis duravit, illa vero obtinuit jam annis mille septingentis, per tempus fere longius, quam quo steterat Res publica Judæorum. Tempore regis NABUCHONOSOR remansit Jerosolymis et in Judæa magna pars populi : in Babylone suos habebant judices, quin et thronum regis : addebant animos clarissima Prophetarum vaticinia, septuaginta duntaxat annos determinante Jeremia, Isaia nomine adeo compellante CYRUM liberatorem, et Ezechiele novæ urbis ac templi formam describente. Quam vero dispar rerum facies in hac extrema captivitate? Nullis recreantur pro-

missionibus divinis, cernunt gentem alienam possidere suam quondam regionem, nomen suum omnibus populis invisum sentiunt, suis conatibus et cæptis obstare Numen, semper experti.

De his plura in sequenti Sectione.

§ III. COROLLARIA.

Quam igitur præstans est illa gnome Augustiniana : « dispersi sunt Judæi, testes iniquitatis sue et veritatis nostræ ; ipsi habent prophetias de Christo, nos Christum : videte, quomodo de inimicis nostris alias confundimus inimicos » ? De Messia, de adventu, de vita, de doctrina, de morte et de gloria Messiae pene omnia noverant Judæi ex Revelatione, que circa aliqua quater mille, circa alia bis mille, circa pleraque quadragecentis annis antecessit natales Messiae. Ea omnia in persona Christi exactissime adimpta; ea omnia Christianis fidelissime a Judæis tradita sunt. Et mirum! gentes iis fidem habent, non Judæi; Judæi quam zelosi pro rebus prædictis, tam increduli circa impletas predictiones ac prophetias. Attamen, velint, nolint Judæi; et probant Christi adventum, si Christum recipient, utpote depositarii prophetiarum de Christo; et probant Christi adventum, si Christum non recipient, quatenus adimplent alias de sua pervicacia prophetias.

Vide AUGUSTINUM in Psalm. LVII. P. BUFFIER S. J. in appendice contra Judæos pro veritate Religion. Christ. n. 369. Item, *Défense de la Religion Révélée, extraite des Ecrits pour la Fondation de M. BOYLE*, tom. VI, p. 330.

SECTIO IV.

TESTIMONIA JUDÆORUM PRO VERITATE CHRISTIANA.

§ I. PRÆCOGNITA.

Quod ex ipsa Lege Mosaicæ, ex Mosis et Prophetarum vaticiniis hactenus demonstratum de Judaismi abrogatione ac Christianismi surrogatione, utraque dudum impleta; idipsum argumentis veluti domesticis (aut ad hominem, ut vocant) stabiliendum videtur, ex ipsis tum scriptis historicis Judæorum, tum maxime Talmudicis, qui in summa apud illos veneratione sunt; nec non ex moderno statu Hebræorum, ut sic nihil admodum relinquantur effugii, quod suæ perfidiae prætexere possint. Evidem VOLTAIRE cum suis pro dictatoria sua impietate palam affirmat, de Christo ejusque gestis nihil prorsus memoriae proditum esse, sive a Philone, sive a Josepho, quamvis utroque Scriptore synchroно, utroque Historico Judæorum diligentissimo, utroque maximi nominis inter Judæos; eo protervie progressus, ut quod circumfertur Josephi de Christo testimonium luculentissimum ac

probatisimum, una cum intemperantioris critices Protestanticis Scriptoribus (BLONDELLUM secutus ducem) sublestæ fidei accusare ausit ac repudiare; idque ex communi hodie, ut ait, omnium sententia; at verius dixero, quod contra unanimem fere confessionem ejus pugnet temeritas.

Vide Biblioth. Crit. Tom. II. c. 2. pag. 26.

§ II. THEMATA.

I. *Ex libris Judæorum Talmudicis fere evidens est, non amplius Judaicam, sed potius Christianam esse divinam Religionem.*

PROBATIO. Libris TALMUDICIS, quorum apud Judæos summa est auctoritas, plura inserta sunt contra Christum, sed nonnulla etiam de et pro Christo; unde id saltem certum et in confessio est, Judæos consentire Christianis, quod Christus aliquando extiterit. In TALMUD EJEROSOL. L. Avodah-Zara nobis quidem haud notum hoc Christi miraculum recensetur: « dixit Rabbi Johanan, quod filius filii Rabbi Josue filiæ Levi quoddam mortiferum deglutiuerat, conjuratumque illi fuit in nomine Jesu filii Panther, et sanatus est. Cum vero evasisset, dixit pater pueri: remissius fuisset ei, si mortuus fuisset et non audisset verbum hoc, et sic statim factum est ei ». Huic simile prodigium a Christo patratum exhibetur in Midrasch Cohel; quo in libro hæc etiam est sententia, « legem, quam homo discit in hoc seculo, vanitatem esse præ lege Messiae ». Apud Rabbi Simeon in Jalkut dicitur « Deus per Messiam novam legem esse daturus ». Eam demum TALMUD refert traditionem in domo Elie, quod sex annorum millibus definita sit duratio mundi, quorum duo priora millia fuerunt sine Lege; duobus subsequentibus vigore lex debuit; et per duo postrema Messiae doctrinam servari oportebat: quæ Traditione quam sit decisiva contra Legem Mosis pro Christi Lege, omnes intelligunt, omnes vident, qui oculos habent, ut videant.

Certissimum autem, quod veritas et divinitas Religionis consistere nullatenus possit cum doctrina hodiernæ Religionis Judaicæ, quæ in suo TALMUD ea tribuit Deo, a quibus gentiles adeo et Mahometani abhorrent. Accipe summa quædam capita Talmudistarum, vere quam ridicula, tam impia et blasphema: 1º. docent, quod Deus quotidie lugeat tum Judæorum captivitatem, tum et quod eos hinc eruere non possit; unde præ dolore capillos capitum sibi violenter efficit: 2º. quod idem Deus enixe efflagitat absolvit a jurejurando, quo spondit, se Judæos in captivitate relicturum: 3º. quod Deus sic vitæ suæ momenta dividat, ut per horas tres Legi addiscendæ studeat; per tres subsequentes eamdem doceat infantes, qui ante adultam ætatem occubuere; per tres alias nugetur cum Leviathan; ac demum per totam noctem invisat octodecim millia mundorum, quos creavit: 4º. quod Deus a luna, quam primo æqualem soli fecerat, veniam simplex efflagitat, eo quod hanc deinceps soli inferiorem reddiderit; cum autem memor injuria luna inustum sibi dedecus condonare nolit, sanctum a Deo culpam suam delere volente, ut quolibet lunari mense offeratur hircus in sacrificium: 5º. quod Deus utique longevi otii impatiens, antequam orbem hunc crearet, tempus insumeret in perpetua mundi alterius creatione et destructione.

Verum hujusmodi absurditates vix quisquam ethnicus unquam somniavat, et si Mahometanus eas venditaret, continue inter suos gravissime lueret vesaniam.

His etiam absurdiora refert auctor Libri, *Miqvah Israel* editus Wirceburgi a Judeo ad Christum converso, 1769.

II. *Ex Libris Judæorum Historicis, præprimis Josephi, apertissime constat Christi Divinitas et Veritas Religionis Christianæ.*

PROBATIO. JOSEPHUS licet judæus præter honorificam mentionem de S. Joanne Baptista et de S. Jacobo (quem vocat fratrem Jesu, qui dicitur Christus, ab Anano summo Pontifice lapidatum) de Christo Jesu ita disserit: « Fuit autem hoc tempore JESUS vir sapiens, si tamen virum illum oportet dicere. Erat enim mirabilium operum effector, Magister hominum, qui vera libenter amplectuntur. Et multos quidem ex Judæis, multos etiam ex gentilibus ad sé pertraxit; cumque eum a primoribus gentis nostræ accusatum Pilatus ad crucem damnasset, ab eo diligendo non abstiterunt, qui primum cœperant: nam die tertio redivivus ipsis apparuit, cum divini Prophetæ hæc aliasque sexcenta admiranda prædixissent. Neque ad hunc diem defecit denominatum ab eo Christianorum genus ». Ac demum fata Judæorum tempore obsidionis enarrans subdit: « captivorum omnium, qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta et septem millium est numerus; mortuorum vero per tempus obsidionis undecies centum millia..... captivi vero illi qua vilissimo pretio venumdati, qua igne et verberibus excruciat, aut semesi a bestiis ad secundum eorum cibum servati sunt vivi..... quin et ipsa Judæorum terra jussu Vespasiani divendita est..... idque in meritam scelerum poenam Dei voluntate decretam. »

Ad tantam historiæ fidem in Judæo quid adjiciam opportunum magis, quam illam HEGESIPPI Junioris in seculo IV. de hoc JOSEPHI testimonio periocham: « Si nobis non credunt Judæi, vel suis credant: hoc dixit Josephus, quem ipsi maximum putant; et tamen ita in eo ipso, quod verum locutus est, ita mente devius fuit, ut nec sermonibus suis crederet, sed locutus est propter historiæ sue fidem, quia fallere nefas putabat. Non creditit propter duritatem cordis et perfidiam intentionem; non tamen veritati prejudicabat, quia non creditit, sed plus addidit testimonio, quia nec incredulus et invitus negavit. In quo Christi Jesu claruit potentia æterna, quia eum etiam Principes Synagogæ, quem ad mortem comprehendenterant, Deum fatebantur »....

Hæc et plura hujusmodi reperies in Libris JOSEPHI de Antiq. VI. VII. VIII. XVIII. XX. XXVIII. Et in Libro II. HEGESIPPI de excidio Hieros. c. 12. Huc pertinet Epistola a Rabbi Samuel ad Rabbi Isaac seculo XI. exarata de LXX Hebdom. Daniel., in cuius capite VIII. sic ille Rabbi: « et si dicamus, quod Christus venturus est, et nondum venit... et ista desolatio non erit perpetua; respondebunt Christiani, quod adhuc ergo manet nobis occasio Christi, et adventus Titi, et populi Romani, et desolatio peior ista, in qua jam fuimus per mille annos. Heu Domine! non est excusatio, nec evasio consona ». Traduxit hanc Epistolam ex Arabico idiomate Alphonsus Boni Hominis seculo XIII., camque ceu genuinam contra scrupulum quemdam Calmeti ex probatis auctoribus vindicat S. Alphonsus de Ligorio.

III. *Modernus Judeorum status pro veritate Religionis Christianae manifestissime eloquitur.*

PROBATIO. Præsens Judeorum conditio insuperabile argumentum est res cissi fœderis Mosaici : nam a 1700 annis JEHOVA, quem sibi elegerant Judæi Regem et Protectorem, Judæos plane deseruit, ut sicut ipse non amplius sit Rex et caput Reipublicæ Judaicæ, carens ditione, carens palatio, carens subditis et carens ministris; sic nullum obeat regalis potestatis officium, nulla apud illos edat miracula, nullos prophetas ad eos mittat, urbis et templi destructionem, cultus abolitionem, et universæ gentis excidium passus, nullum Judæis solatium et spem nullam relinquat restitutionis. Quin et JEHOVA a 1700 annis, juxta illud Jeremiæ XLVI. 28. *Ego consumam omnes gentes, ad quas ejeci te, serve meus Jacob; te vero non consumam, sed castigabo te in judicio, animadvertis in Judæos ceu perduelles, eventibus et signis plane singularibus declarans, invisum sibi esse eorum genus et ingrata munera.*

In templo Hierosolymitano 40 circiter annis ante ejus devastationem visa esse spectra, res miras et prodigiosas, referunt Doctores Judæi in TALMUDÆ et in aliis libris. Auditæ a sacerdotibus in Festo Pentecostes, narrant JOSEPHUS et TACITRUS, e Sancto Sanctorum prodeuentes hasce voces: *exeamus, exeamus.* Ab aliquot annis ante exortum bellum (ut memorat Josephus L. VI. de bell. Jud. c. 6.) Jesus quidam Anani filius per omnes civitatis vicos vœ, vœ Jerosolymis inclamabat, a quo etiam dirissima verbera et cruciatus nec preces nec lacrymas exprimerent, sed illam duntaxat lugubrem vocem identidem repetitam, cui quoque immortuus est. Nam dum obsidionis tempore moenibus obambulans primum vœ civitati et templo et populo voce alta inclamaret, ac demum adjiceret, vœ etiam mihi; lapide ex balista hostium excusso ictus inter ipsas illas voces occubuit. Atque de hoc BOSSUETUS, quod in ipso nomine infastum gesserit augurium, videaturque Deus voluisse, ut Propheta, Jesus nomine, ineluctabile fatum et præsens exitium annuntiaret; ac esset ominosum nomen pacis et salutis, quod in Christo Judæi contemperant.

Iram Numinis in Judæos clarius etiam ostendunt gravissimæ obsidionis tempore calamitatem et angustiæ (quas ibidem recenset Josephus) ut TITUS adeo clementissimus Imperator negaverit suis armis interiisse Jerosolymam, et nec laureas a variis populis oblatas accipere, nec congratulatorias orationes audire voluerit. Post urbis excidium annis quinquaginta ADRIANUS Imperator sexta Judæorum millia interfecit, reliquos sub hasta vendidit atque prohibuit, ne ad urbis sue ruinas accederent, aut etiam e longinquò in easdem converterent oculos, ita ut tempore S. Hieronymi pecunia redimerent a militibus lacrymandi licentiam. Et quodnam illustrius vindictæ divinæ argumentum, ac illud, quo sub Juliano Apostata nefarios Imperatoris et Judæorum ausus circa Templi restaurationem divina virtus terrifico modo dissipavit, uti consentientes referunt scriptores tum Christiani, tum Elthnici, tum Judæi.

Demum ab annis 1700 quam ærumnosam vitam agit apud extraneos po-

pulus ille, patrio solo extorris, sine sede fixa, nulla fruens requie; sed corde pavido (ut vaticinatus est MOSES) deficientibus oculis, anima mœrore consumpta, quasi pendente ante se vitam infelix protrahit, factus in opprobrium, in fabulam et in proverbium cunctis gentibus. Ingens quidem adhuc illorum multitudo, ac vere admiranda post tot tantasque strages, nec minus insolita eorum per omnes terras dispersio ac subsistentia, quamvis communi odio flagrent omnium nationum: prorsus autem stupenda Judeorum tenacissima ad legem tamdiu et tam evidenter repudiatam adhaesio; Judeorum, inquam, qui cum sub Prophetis ac Regibus, et in conspectu templi Salomonici semper paratissimi essent ad suam Religionem cum aliarum gentium superstitione commutandam, post legis suæ excidium legi arctissime adhaerescunt; sane non alia de causa, quam ut ex providi Numinis cœlesti instituto vivum ac perpetuum testimonium exhibeant veritati Christianæ, quæ sola novit et credit tantæ et tam diuturnæ calamitatis judaicæ genuinas causas, videlicet obdurationem et excæcationem Judeorum decidarum, qui prius non sint ab hac atrocí plaga liberandi, quam ex toto corde convertantur ad illum, quem patres eorum cruci suffixerunt.

Obj. I. Testimonium JOSEPHI de Christo jure censeri potest suspectum, et a Christianis Josephi libris callide adsutum; tum quia Josepho communis cum aliis Judæis ea ætate persuasio fuit, Messiam futurum esse solum hominem, de quo proin scribere haud potuit: *Si tamen virum illum oportet dicere;* tum quia plerique Critici verba Josephi controversa: *hic erat Christus*, cum S. Hieronymo ita transferunt: *credebatur esse Christus*; tum quia primis jam seculis hæc periocha in libris Josephi non fuit reperta, sive ab Origene, sive a Theodoreto, qui propterea negat, Josephum habuisse Christum pro Messia.

RESP. Pauci audaciiores Critici, Blondellus, Tanaquillus Faber, et Simon RICARDUS (quorum novellam opinionem in rem suam convertere conantur cum VOLTAIRO incredulij) tantæ auctoritatis non sunt, ut testimonio usque ad medium Seculi XVII. apud Scriptores Ecclesiasticos indubitato, et ab omnibus exemplaribus tam græcis, quam latinis etiam Asiaticis exhibito valeant derogare. Erat JOSEPHUS in Scripturis sacris V. T. versatissimus, atque ex prophetiis de Messiae divinitate clarissimus cum priscis Hebreis (qui recentioribus candidiores erant) facilime potuit conjicere, Messiam esse Filium Dei naturalem.

Quod JOSEPHUS scripsit: *hic erat Christus*, et non secundum communem opinionem: *hic credebatur esse Christus*, evincunt antecedentia et consequentia textus: *erat enim mirabilium effector... tertia die redivivus apparuit, et hoc aliaque admiranda Prophetæ de eo predixerunt...* Interpretationi S. HIERONYMI jure oppono codices Eusebii, Isidori, Ruffini aliorumque omnium latinorum et græcorum, quos inter Sophronius cum S. Hieronymi librum transferens in græcum restituit hanc Josephi lectionem: *hic erat Christus.*

Ad hæc qui potuit JOSEPHUS de Joanne Baptista ceu vero Propheta et viro justissimo, de hujus gestis et morte; qui potuit Jacobi Apostoli ab Anano occisi tam honorifice meminisse, cumque vocare fratrem Jesu cognomine Christi; quin simul de Christo cognosceret? Cum vero aliud sit, Christum

ceu Messiam agnoscere, et aliud Christi Religionem amplecti; jam in aperto est, Origenem et Theodoreum Josephi testimonio ceu authenticō non refragari, cum scribat ORIGENES: « et vero mirabile est, quod cum Jesum nostrum non susciperet esse Christum, nihilominus tale justitiae testimonium Jacobo dederit »; ac THEODORETUS: « Christianam quidem prædicationem non admisit, veritatem tamen occultare non sustinuit. »

Obj. II. Incredibile est JOSEPHUM fide Judæum et secta pharisæum, ut aiunt, rigidissimum, tam splendide attestari voluisse adventum ac divinitatem Christi. Imo absonum est, provocare ad Scriptorem ejusmodi velut ad Evangelistam, de quo tamen constet, quod Christi et Messiae nomen per adulacionem accommodaverit Vespasiano, et a Religione Christiana abhorruerit quam maxime.

RESP. Quæ de Christo, Joanne et Jacobo profert JOSEPHUS, eventa erant publica, quæ a boni Historicī famam aucupante tegi non poterant, et minus quidem ea ætate, qua vixerat Josephus. Hic quippe noverat evidentiam miraculorum, noverat adimpletas re ipsa prophetias, ac cum primis illam DANIELIS, quem summis laudibus extollit, suo ævo aperte viderat in Templi ruina, in excidio Urbis, in devastatione et subjugatione Judææ ad dominatum Romanorum, in omnibus item aliis circumstantiis a Prophetā prædictis completam esse. Quid ergo mirum, si quæ de Messia Prophete prædixerant, et ipse testaretur, quin se Evangelio subderet; cum ipsemē Pilatus gloria de Christo nuntiaverit Tiberio, quin ille fidem Christi profiteretur? Quid mirum, si tametsi christianus animo non esset, tamen historice facta recentia, publica et adeo famosa non reticeret; præsertim ne Romæ tunc ipse captivus urbem et orbem adversum se commoveret?

Quod VESPASIANO Regis a Prophetis promissi nomen ac prærogativam attribueret, indigna assentatio quidem fuit, orta ex ignavo studio pseudo-politicis; sed quoddam simul argumentum est, quod communis illo tempore opinio fuerit, Messiam revera adventasse.

Obj. III. Sunt adeo nonnulli inter Christianos, qui laudatum JOSEPHI testimonium arguunt ex eo; tum quod in PHILONE Alexandrino, quamvis Scriptore synchroño, nihil plane habeatur de Christo; tum quod, si illud JOSEPHI genuinum esset, certe Patres primorum seculorum, S. Justinus, Origenes, Tertullianus, et Cyprianus illud allegassent, ubi adversus Judeos disputabant. Verum et hi de illo altum silent, et nec Joseph Bengorion, nec Photius verbulo id ipsum memorant; tametsi historiam JOSEPHI vel repeterent, vel in compendium ipsi redigerent.

RESP. Argumentum ex toto inficiale roboris parum habet, ipsis patentibus Criticis, adversus testatissimam sententiam. Et quæ demum consecutio a Philologo vel Theologo ad Historicum? Quæ consequentia: PHILO nihil habet de Christo; ergo quod habet JOSEPHUS, genuinum non est? PHILO non ita historicum egit, uti JOSEPHUS; sed de variis pertractavit sine nexu rerum. Ediderat prius omnia sua scripta, quam Christi gesta Judæam impleverant. Vixerat Alexandriae inter Judeos, ab his jam grandævus ad Cæsarem missus; ejus igitur de Christo et de Christianis silentium, fortassis professum, coactum et silentium inimici, tot tantisque testibus plane nihil derogat.

S. JUSTINUS in Dialogo cum Tryphone e sacris duntaxat Litteris disputat, ad quam pugnam impertinens visum est testimonium Josephi. TERTULLIANO fors plane incognitus fuit Josephus, cuius vix ullibi meminit; idem est de CYPRIANO. ORIGENES vel habuit Codicem Judeorum fraude depravatum, vel illius testimonii non usque memor fuit; qui tamen ipse hæc de excidio Hierosolymæ verba ex eodem Josepho laudat: « hæc autem contigerunt Judæis in ultionem Jacobi justi, fratri Jesu, qui dicitur Christus; quoniam eum, cum justissimus esset, Judæi interfecerunt »: quæ verba id saltem innuunt, Josephum non pejus de Magistro, quam de discipulo sensisse. L. I. cont. Celsum.

Josephus GORIONIDES enixus est fœtum Judæi recentioris, cujus in morem suppressit invisum Judæis testimonium scriptoris Judæi antiquioris et Christi ævo magis propinquai. PHOTI Epitome nequicquam accurata est in recensendis veterum scriptis, quibus, utpote pro suo libitu detrahit aliqua, ut illud de Christi divinitate et de virginitate Deiparæ, aliqua adjecit, uti infanticium Herodis, de quo nihil in historia Josephi reperias.

Demum quid valeat paucorum aut silentium aut ambiguitas contra omnes JOSEPHI Codices cum excusos tum manuscripts, in quibus ea Josephi sententia disertis verbis consignatur; contra EUSEBIUM sacræ Critices peritissimum, qui inde obiectatores Evangelice veritatis tanquam imprudentissimos convicti; contra S. HIERONYMUM, qui in illo Josephi suffragio nequicquam sublestæ fidei suspicatus est; contra ISIDORUM Pelusiotam, contra SOZOMENUM, CEDRENUM, NICEPHORUM, SUIDAM et innumeros alios? Quid demum contra tredecim vel quatuordecim seculorum lucem recentioris ac intemperantioris Critices valcent molimina?

§ III. COROLLARIA.

Metuendum sane Christianis, ne dum invalescente rebellione in Evangelium Christi complures eorum æmulantur incredulitatem Judeorum (qui et Christi Præcursorum, quod non biberet nec manducaret; et Christum, quod biberet ac manducaret cum peccatoribus, cavillabantur) easdem poenas subeant: ut sicut initio ex Judeorum delicto salus erat gentibus; ita ex conversarum gentium delicto fidem et salutem cipient Judæi. « Vobis enim dico gentibus... (verba sunt APOSTOLI ad Christianos ex gentibus assumptos, a superbis ævi nostri Philosophastris cum primis ponderanda) ut non sitis vobis ipsis sapientes, quia cæcitas ex parte contigit in Israel, donec plenitudo gentium intraret, et sic omnis Israel salvus feret: veniet ex Sion, qui eripiat et avertat impietatem a Jacob; et hoc illis a me testamentum, cum abstulero peccata eorum. Secundum Evangelium quidem inimici propter vos, secundum electionem autem charissimi propter Patres: sine paenitentia enim sunt dona et vocatio Dei..... Conclusit Deus omnia in incredulitate, ut omnium misereatur. O altitudo divitiarum sapientiæ et scientiæ Dei!

Vis sensum APOSTOLI? accipe: sicut olim permisit Deus Judeorum incredulitatem, ut sua in gentes misericordia effulgeret; sic hodie permittit Christianorum incredulorum perfidiam, ut Judeos respiciat, peccata eorum auferat, prophetiarum intelligentia eos collustret, iisdem donet fidem in

Jesum Christum, quam deinceps nunquam deserturi, quin et zelo suo simi propagatur; abscondentur ergo terrifico Dei iudicio rami inutiles, qui contra naturam velut oleaster in bonam olivam inserti erant, ut qui secundum naturam, sue olivae inserantur fructuosi, itaque Ecclesia Dei populum rebellem perdeperens alium docilem acquirat. Concludit APOSTOLUS: «*noli gloriariri adversus ramos... propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas; noli altum sapere, sed time.*

Ita PAULUS ad Rom. XI... ad cuius vaticinium relegi debent ISAI. LIX. 20. JEREM. XXXI. OSE. III. 5. Praeclare autem circa haec disserunt BOSSUET in Hist. Univ. et DUGUET, *Règle pour l'intelligence des Saintes Ecritures*, p. 193.

DISSERTATIO VII.

DE RELIGIONE CHRISTIANA.

SECTIO I.

RELIGIO CHRISTIANA VERE DIVINA, ET QUOD SUBSTANTIAM ANTIQUISSIMA.

§ I. PRÆCOGNITA.

I. Sacre Litteræ generatim edicunt, quod Deus sit absconditus, et post lapsum hominis hominem reliquerit in sua cæcitate, e qua ad plenam lucem nonnisi per JESUM CHRISTUM eluctari possit: *nemo enim novit patrem, nisi filius, aut cui voluerit filius revelare.* Cognitio Dei absque cognitione misericordie nostræ parit superbiam; cognitio misericordie nostræ sine cognitione Medicatoris parit desperationem: sed cognitio CHRISTI eximit ab utraque. Qui Deum querunt sine CHRISTO, inquirunt medium communicandi cum Deo sine Mediatore, ut passim de illis verum sit: quod curiositate cognoverunt, superbia amiserunt: inde vel in Atheismum, vel in Theismum plerique prolapsi. CHRISTI in Lege Naturæ promissi cognitio perpetua Traditione vigebat: in Lege Scripta Christus innumeris figuris adumbratus, et promissis iterato stabilitus fuit: de CHRISTO scriptores judæi, gentiles et barbari abunde testantur, ut adeo Darius, Cyrus, Alexander, Romani, Pompeius et Herodes jamdum egerint pro gloria Christi et Evangelii, nihil ejusmodi suspiciati: omnium vero locupletissime de Christo eloquuntur testes domestici, Prophetæ, Apostoli et Evangelistæ.

Ut ut ergo impiorum turba Christianum nomen tollere quasi conjurata hucusque contendit, atque ad singulas divinæ oeconomicæ partes convellendas opes contulit viresque omnes; tamen omnium gentium ac seculorum testimonio stat inconcussum, quod fuerit Prophetæ, vel ex prædicto Jerosolymæ excidio spectatissimus, et similis Mosi quod patrata prodigia, Legis Novæ promulgationem, gentium ex stygii Pharaonis servitute liberationem, et patefactam in cœlum viam: quod promulgata Novæ Legis doctrina discipulos sibi adsciverit et habuerit sectatores, qui ante et post ejus mortem multis